

MUZEJSKI VJESNIK 15

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovac, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 15/1992

Godina XV

Urednički kolegij:

Ana Bobovec (Kutina), Miroslav Klemm (Varaždin), Slavica Moslavac (Kutina),
Marina Šimek (Varaždin)

Tehnički urednik:

Svenibor Pohajda

Korektura:

Zdenka Belić, Ana Bobovec

Nakladnik:

Muzej Moslavine u Kutini

Za nakladnika:

Slavica Moslavac

Priprema i tisak:

»Grata« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

VELIKI TABOR DANAS

Siječanjskog prijepodneva sunčane zrake teško prodiru kroz sumaglicu i bacaju svoje skromno svjetlo na harmoniju disharmoničnog krovovlja grandioznog zdanja Velikotaborskog. Jedinstveni pogled na jedinstveno krovovlje Velikog Tabora uvijek je čarobna slika i uvijek je pitanje kada i kako je arhitekta sanjao tu pjesmu, tu igru krovnih površina. Desetak i više objekata koji čine kompoziciju Velikog Tabora, svaki ponaosob ima svoj arhitektonski oblik i svoje gabarite, a prema tome i svoj pokrov pa se tako svih desetak pokriva međusobno razlikuju i samo pažljivi osmatrač koji ga observira s neke od dominantnijih točaka njegove bliže okolice kao na primjer na putu prema Košničkog gori i Košničkom Humu imati će sreću uživati u igri krovovlja, njihovoj dinamici, reljefu i igri boja koje su baš sada zanimljive kada su pojedine krovne površine obnovljene i kada novi crijep podaje svoj čarobni colorit. No pustimo poeziju Taborgradsku mada nam ona nikad ne dostaje kako je rekla velika zaštitnica Taborgrada i njegov veliki poznavalac pokojna Anđela Horvat, član HAZU, a toplim riječima njegova poštovaoca Đure Szaboa da i ne govorimo. Đuro, došavši do opisa Velikog Tabora i prešavši na druge objekte i pejzaže nikada nije mogao a da se ponovno i ponovno ne vrati na ljepote i čarobnost četiriju Taborgradskih kula koje su privukle desetke i desetke naših i stranih umjetnika slikara.

Onako kako smo si zamislili. onako kako smo i željeli prije svojih desetak i nešto više godina, zaslugom entuzijasta boraca za spašavanje Velikog Tabora, njihovim upornim zalaganjem i zalaganjem Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture Zagreba, prvenstveno g. Branka Lučića i sada g. Damjana Lapajne, možemo slobodno reći da će Taborgrad biti za godinu dvije spašen za iduće stoljeća. Najme, tamo negdje 1980. godine bilo je doslovce otkriveno nebo na oko 140 m² krovovlja na tri mjesta pa su oborinske vode rastakala zide i drvenu građu. Danas još preostaje obnova kule u kojoj je smještena dvorska kapela i desetak manjih intervencija pa bi time Veliki tabor bio fizički očuvan za dogledno vrijeme i sposoban da prihvati polivaletni program sadržaja koliko god će to dozvoljavati poslijeratne prilike nakon krvavog obrambenog i oslobodilačkog rata od strane srbosoldateske i četničkih hordi.

U studenom mjesecu 1989. godine potpisom predsjednice Izvršnog vijeća Skupštine općine

Pregrada, oduzeti su ključevi Zavičajnog muzeja općine Pregrada u Velikom Taboru uz asistenciju posebne za to imenovane Komisije i uz asistenciju tadašnjeg milicionera (policajca) Ivana Saška kao oficijelnog predstavnika tadašnje Stanice narodne milicije Pregrada. Nekoliko dana kasnije tu eklatantnu pljačku "blagoslovila su" sva tri vijeća Skupštine općine Pregrada svojim Rješenjem o dodjeli Velikog Tabora i sve imovine Zavičajnog muzeja Turističkom savezu općine Pregrada bez inventiranja kako je to propisano kod preuzimanje sve imovine.

No, šta je, tu je!

1989. godine prošlo je kroz Veliki Tabor oko 5000 posjetilaca, a već 1990. po preuzimanju Turističkog saveza broj posjetilaca spao je na vrlo mali broj, a da o 1991. i ne govorimo mada je u toj godini prisutan obrambeni rat Hrvatske nam domovine pa je i to razlog opadanja broja posjetilaca.

Nažalost Turistički savez nije uspio održati ni minimalni kulturni program pa su tako izostale izložbe likovnih umjetnika, koncerti i što je najvažnije nema više mačelavačakih turnira koji su ranijih godina znali okupiti i inostrane mačevaoce kao što su to bili iz Italije, Poljske i td.

Za pohvalu je što je nastavljena i skoro dovršena obrada keramičkog autohtonog materijala ovog dijela Hrvatskog zagorja i to pretežno majstora iz sela Velika Horvatska, Stipernica i Pregrada.

Nažalost, mnogi autori izlagači svojih dijela kao što su znameniti Izidor Ziga Pipijač iz Ivanca (Bednja) povukli svoje eksponate iz protesta zbog postupka Općine Pregrada. Njegov potez sada već slijedi i domaći umjetnik naivac Ivica Špoljat poznat po minijaturnim tera cota figurama a i slikama.

Izvršene su i neke rošade, a vidimo da je i nestalo nešto eksponata kao na primjer lutke mušketiri iz perioda Cyrano de Bergerac koji su uvijek posebno animirali posjetitelje. Na realizaciji tih lutaka zajedno s garderobom radili smo pune četiri godine uz najeminetnije majstore Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu i inih eksperata.

Nažalost nemamo sada pregleda da li manjaku i drugi vrijedni eksponati mada je vidljiva nemarnost pri zaštiti eksponata i čistoći koja je potpunoma zanemarena te nam je bilo svima vrlo neugodno kada je 1992. godine u Velikom Taboru održana osnivačka Skupština društva CROATIA NOSTRA na inicijativu grofa Vranic-

anija, opunomoćenog ambasadora Republike Hrvatske pri Skupštini Europske zajednice koji je bio prisutan zajedno s predsjednikom Sabora Republike Hrvatske dr. Žarkom Domljanom i drugim visoko dostojanstvenicima naše države. Nečistoća na eksponatima voznog parka bila je zaista neugodna za bilo koji pogled.

Jednobojni prospekt formata "A 4" je pristojan i zadovoljava primarnu potrebu za informacijama o Taborgradu.

Dosada vrlo atraktivan odjel "mačevalaca" devastiran je na svoj način i osiromašen.

Numizmatičko Društvo Hrvatskog zagorja povuklo je svoju kompletnu zbirku numizmatičkih rariteta koja je trebala postati osnovna i centralna zbirka cijelog Hrvatskog zagorja.

Zbirka likovnih umjetnika pretrpjela je neke rošade, nestale su atribucije i imena autora kod pojedinih djela što je uvreda za autore — donatore!

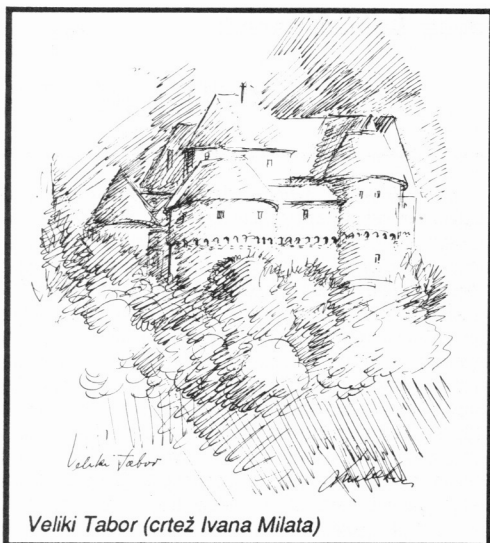
Na svu sreću netaknut je t.zv. "salon vitezo-va" koji edukativno predstavlja način dijela života naših vitezo-va u vremenu do X stoljeća.

Odmah do njega zatvoren je Odjel povijesti radničkog pokreta i NOR-a ovog kraja koji među ostalim prezentira partizansku vojnu bolnicu u Desiniću iz 1943/44 godine kao jedinstveni slučaj u II svjetskom ratu. Tu je i ratna fotografija predsjednik Hrvatske države dr. Franje Tuđmana, pa vojna karta koju je tiskala njemačka vojska 1941. i na njoj je prezentiran cjelokupan teritorij Hrvatske države i u njezinim povijesnim granicama i td. Taj je odjel zatvoren iako svi znamo da se povijest neda brisati pa kakova ona bila!

Na svu sreću netaknut je "muzički salon Đure Jurice Prejca" mada je taj naslov skinut s prostorije gdje je prezentiran taj velikan Hrvatskog zagorja i Hrvatskog naroda svojom nezaboravnom pjesmom "Vu plavem trnaci..." za koju već ljudi misle da je "narodna pjesma"...

Zatraženo je odobrenje već prije dvije godine od strane Društvene organizacije za spašavanje i obnovu Velikog Tabora da se obnovi i stavi u funkciju dvorska kapelica. No zahtjev je odbijen mada je sâm nadbiskup zagrebački, njegovja ekscelencija dr. Franjo Kuharić, iz Dijacezanskog muzeja Bogoštovnog kaptola zagrebačkog poklonio prekrasan barokni tabernakul, nekoliko svijećnjaka iz XVII stoljeća, te prekrasnu uljenu sliku na kojoj Isus predaje ključeve sv. Patru, iz XVII stolj. čije je ime i nosila dvorska kapela. Nadbiskup kardinal obećao je osobno doći posvetiti dvorsku kapelu. No zahtjev nije prihvaćen!

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, 13. kolovoza 1990 izrazio je želju da se Veliki Tabor uredi kao reprezentativni objekt Hrvatske države s tim da u njemu ostane dio Zavičajnog muzeja uz koji da se postavi t.zv. "ratni muzej Hrvatske". Taj je prijedlog prezentiran općinskoj Komisiji za obnovu i revitalizaciju dvorca općine Pregrada gdje je taj

Veliki Tabor (crtež Ivana Milata)

prijedlog prezentirao monsignor Branko Ivanjko župnik Pregradski. Ta ga je komisija prihvatila, ali je u zapisniku taj dio falsificiran i glasi na smijuriju svih: "da se dvorac Veliki Tabor svrsta u kategoriju republičkih objekata"....

I sve to što smo naveli odvija se pod rukovodstvom "stručnjaka" povijesti umjetnosti tajnice Turističkog saveza općine Pregrada... žalosno ali istinito...

No najvažnije od svega je to da je taj unikatni dvor spašen. Da ga se može, ali samo na traženje i odobrenje razgledati iznutra.

No veličina VELIKOG TABORA je u njegovoj arhitekturi, u njegovim oblicima, u njegovim povezanim polukružnim kulama, u njegovim krovovima i krovištima, u njegovoj lokaciji i njegovoj dominantnoj poziciji na vrhu nekadašnjeg otoka u davnom Panonskom moru. Upravo te kvalitete su toliko velike da ga i laik može posjetiti i stotinu puta i da mu se opet i opet dopada i sviđi makar po nekom novo učenom detalju ili pak u svojoj svojoj veličanstvenoj ljepoti i veličini.

Dodatak:

Iz spomenice TABORGRADSKE:

"TOLIKO SAM IZNEŽANEN SVIM ONIM ŠTO SAM OVDJE NAŠAO A ŠTO JE REZULTAT RADA ENTUZIJASTA - ONIH KOJI ZNADU VRIJEDNOST OVOG SPOMENIKA NA KOM SMO STEKLI KULTURNO BLAGO OD SREDNJE VIJEKA. OVAJ VELIKI TABOR BIO JE JEDAN OD UPORIŠTA KAĐA JE HRVATSKA BILA ANTE MURALE ZA ZAŠTITU EUROPE.

DUGUJEMO NAŠU ZAHVALNOST SVIM ENTUZIJASTIMA KOJI SU SE OKUPILI OKO VELIKOG TABORA DA IM IZRAZIMO NE SAMO PRIZNANJE NEGO SMO DUŽNI DA IM IZRAZIMO ZAHVALNOST ZA ONO ŠTO STVARAJU ZA OVAJ VELIKI TABOR.

vlastoručno

univ. prof. dr. sc. Antun Bauer